

VARGA CSABA SOKRÉTŰ ÉLETMŰVÉRŐL

Laudáció a Magyar Örökség kitüntetett cím elnyerésekor

Az, akit itt egy fény- és hangjelenség, Jelenczki István filmje néhány percre megidézett, ebben a testben már öt éve nem létezik. Varga Csabától ez azért is meglepő, mert alapélménye épp a létezés, a „vagyok” csodája, ahol az ember még én-előtti, istenivel áthatott lény a teljesség boldog részeként van jelen. E jelenlét csendjében látja a mindenséget, és benne hozzánk hasonló őseink arcát. *„A világmindenség és mi nem vagyunk két különböző dolog.”*¹

Varga Csaba szemlélete eltünteti a hazugságok színeit a történetiség megbillent színpadaról, és a feltárolt feneketlen mélység fölött kinyitja a zsinórpárlást is a kozmosz felé. Ezért az ő történetiség-fogalma nagyságrendekkel nagyobb térbe lát annál, amit avitt európai iskoláinkban tanulhatunk.

Ő maga jellemzően soha semmit nem úgy, és nem ott tanult meg, ahogy azt ez az iskolarend megkívánta volna. Legelső könyve, a Film és Story Board, tankönyv lett abban a szakmában, amelyet csak tanított, de soha nem tanult.

Itthon készült filmjeivel külföldön lett világhírű. Művészete nem a részleteket, hanem a világ teljességét érzékeli. A siker nem az énjét tette szabaddá, hanem az intuícióját. Azt a képességét, amellyel az igazság végtelen egyszerűséggel megragadható. Erről ő egyszerűen így beszélt: *diktálják nekem, amit leírok*. Természetes, hogy e művész számára kötelező szabadsághoz kutatásai során is ragaszkodott. Könyvei „kutatási naplók”, az ősidők máig élő látványvilágát tisztítják meg nekünk.

*„Engem csak a látvány szépsége vonzott e világba.”*² - írja és hozzáteszi: *„A szép a szeretethez tartozó kategória. A szép érzete nem más, mint vonzódás az igazsághoz.”*³ Ekörül némi feszültséget csak az gerjeszthetett, „hogyan tudomány egy része már nem magával a tárggyal foglalkozik, hanem a tárgyról alkotott tudománnyal.”⁴

Az általa 2000-ben alapított Frig Kiadó sok kutatótársának lett áldozatkész mentora. A Frig Kiadó ma felesége, Baranyi Krisztina vezetésével is az maradt, ami volt: az igazság szabad megközelítésének fóruma.

Filmes pályája csúcán - ötven fesztiváldíjjal tarsolyában -, fordult el társadalmi rangtól, pénztől, hatalomtól. *„Úgy éreztem, ha tovább folytatom, ez engem megesz”*- mondta. Tárnyilagos humorral nyerte el olvasóinak figyelmét: *„Az írás múltjának feltárása ügyében jogos lehet a velem szembeni gyanú, ugyanis a matematika tanáraként (s egykori sakkozóként) filmrendező, festő, grafikus vagyok, animációs filmeket rendezek, szobrászkodom, zenét szerzek, két kultúrtörténeti-kultúrfilozófiai nagyszé kötetet, s egy kis verses könyvet is megjelentettem már (utóbbi csak gyerekeknek!), de még filmproducerként is dicsekedhetek néminemű nemzetközi hírnévvel. Bizony van itt minden, de híre hamva sincs írástudói teljesítménynek.”*

A művész Varga Csabát nem kötötték a tudományosság szabályai; így jutott el olyan területekre, ahol előtte csak kevesen vagy felderítőként éppen senkise járt. *„Felfedezéseimet*

¹ Varga Csaba: A 8. művészet felfedezése; 2000, 214. oldal

² Varga Csaba: HAR, 2004; 12. oldal

³ Varga Csaba: A 8. Művészet felfedezése; 2000, 62. oldal

⁴ Lásd: Országos Széchényi Könyvtár_ Interpretációk interpretációja. 2014/11/24

talán animátori szememnek köszönhetem. Az animáció ugyanis feltételezi, hogy az alkotó a grafikák legrejtettebb zugait, legkisebb részleteit is tudatosan nézze és értelmezze.” „Jó rajzfilmesként, grafikusként néztem eddig a betűket, jelsorokat, s nézem most a szavakat, mint a világon minden mást is. A betűk, szavak változásai pedig ugyan csak szakmámba vágnak: rajzfilmek azok.”⁵

A nyelv egykori megalkotói mindig a látvány legmélyebb lényege alapján teremtették a rendet. *„A szavak magva mindig egy elvont kép, alaplátvány, őskép: ez a gyökrendszerű szókincs lényege. A gyök: kép. A kőkor szava: kép.”⁶*

A kőkor szava: kép – ez lett Varga Csaba meggyőződéses jelmondata. „Aki ráérez a „szólátás” ízére, csodálatos szellemi világba lát bele. Mivel hogy a magyar szó: kép, kép, kép.” – tette hozzá.

Az írásjelek maguk is képek. Jelentésüket nemcsak vándorlásaik, de átváltozásaik során is megőrzik. *„Ősidőktől jellemző a jelek kettős, hangjelként és fogalomjelként való használata.”⁷*

Nyelvünk is a természet rendjén, a fraktál elvén építkezik. A fraktál rendje szerint egymáshoz ragasztható képekből csaknem épségben tárul elénk egy őskultúra gigantikus szellemi műve, a látás és hallás érzékének bábeli tornya.

„Úgy hétezer éve kezdődött az egységes nyelv szétesésének folyamata, amikor a mellérendelő gondolkodást kezdte fölváltani az alá- és fölérendeltségben való gondolkodás. Az ősi, máig közös szógyökök nyomán elindulva azonban feltárul előttünk a legutolsó ősi magasműveltség világnyelve, s kiviláglik, hogy ez a „tisztá forrás” önmaga is létezik még.”

Sütő Zoltán Paradigma című könyvében írja: *„Varga Csaba matematikai tisztaságú jelkutatási és nyelvkutatási eredményeivel összhangban, én magam is éppen egy olyan mesterségesen megalkotott ősnyelvnek tartom a magyart, amit az ókultúra metafizikai tudásának leképzésére hoztak létre. Ezért a magyar nyelv ismerete és használata, továbbá a valódi magyar kultúra ismerete és használata a lehető legalkalmasabb eszköz az őshagyomány gondolkodási paradigmájának megjelenítésére.”⁸*

Köszönet a Magyar Örökség-díj megalkotóinak, ez a díj lámpásként világít rá értékeinkre, és tükörként tartja bennünk a lelket. Minden díjat a díjazottjai erősítenek. Varga Csaba a díj névadójának, a betű-szerinti magyar örökségnek kutatója, az ő életműve fényében most maga a Magyar Örökség-díj is kitarulva és kiteljesülve, ismét örömmel csodálkozhat rá önmagára.

Mészáros Géza

⁵ Varga Csaba: HAR, 2004; 12. oldal

⁶ Varga Csaba: Az angol szókincs magyar szemmel, 2007; 32. oldal

⁷ Varga Csaba: Jel jel jel, 2001; 221. oldal

⁸ Sütő Zoltán: Paradigma; Püski Kiadó, 2006. 15. oldal